

รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Model of the Elderly School Administration of
Local Government in Nakhon Si Thammarat

เกวลิน จารเทพ

Gaevalin Jaratep

นักวิชาการศึกษาคำานาญการ เทศบาลตำบลปากนคร จังหวัดนครศรีธรรมราช

Educator, Professional level Paknakhon Subdistrict Municipality

Nakhon Si Thammarat

พระมหาสุพจน์ สุเมโธ, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, สามิตร อ่อนคง

Phramaha Supot Sumato, Teeraphong Somkhaoyai, Samit Onkong

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus

E-mail: pmon.0866906532@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกจำนวน 3 คน สนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีข้อบ่งชี้การบริหาร 4 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรม 2) ด้านกรรมการ 3) ด้านกองทุน และ 4) ด้านภาคีเครือข่าย ดำเนินการโดยทุกภาคส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง ในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุมีความสุข เกิดทักษะในการดูแลตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านกิจกรรม คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนให้ความรู้ 3 หมวดวิชา คือ วิชาชีวิต วิชาชีพ วิชาการ, กิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกโรงเรียน

ได้รับบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2564; แก้ไขบทความ: 18 มีนาคม 2564; ตอปรับตีพิมพ์: 20 มีนาคม 2564

Received: February 5, 2021; Revised: March 18, 2021; Accepted: March 20, 2021

กิจกรรม ศาสนา จิตอาสา การบำเพ็ญประโยชน์ 2) ด้านกรรมการ คือ คณะกรรมการที่ปรึกษา, คณะกรรมการบริหาร 3) ด้านกองทุน คือ แหล่งที่มากองทุน คือ สร้างกองทุนด้วยตนเอง, ขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน, ขอรับบริจาค, รายได้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์นักเรียนผู้สูงอายุ, วิธีการเข้าถึงแหล่งกองทุน, การใช้ประโยชน์จากแหล่งกองทุน และ 4) ด้านภาคีเครือข่าย คือ ภาคีเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่ม, ภาคีเครือข่ายองค์กรภายนอก โดยมีการตั้งคณะกรรมการกำกับติดตาม ประเมินผลการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, โรงเรียนผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed 1) to study the administrative condition of the elderly school administration of local administrative government, 2) to explore the management model of the elderly school of the local administrative government, and 3) to propose the management model of the elderly school of the local administrative government. This study was conducted using a qualitative research method with data collected by in-depth interviews with 15 informants from related parties, 3 informants who provided in-depth data, group discussion by 7 experts

The research result finds that:

1. The school management condition of the elderly school administration of local government consisted of 4 areas of management: 1) activities, 2) committee, 3) fund, and 4) associate network operated by all sectors in brainstorming, co-creation to operate in learning management to make the elderly happy with the skills to take a self-care leading to better quality of life.

2. The management model of the elderly school administration of local government in Nakhon Si Thammarat, consisted of 4 aspects: 1) activities,

including (1) activities held within the school to enhance 3 subjects, life, professional, and academic, (2) activities held outside the school, religious activities, volunteering, service; 2) board of committees including (1) the Advisory Committee, (2) the Executive Committee; 3) the fund including (1) the fund source on one own, from state and private sectors, donation, products of elderly students, (2) how to access the fund source, (3) the use of fund sources, 4) the party network consisting of (1) social associate networking party within the group, (2) associate party to the external corporate network.

3. Regarding the experts scrutinized the management model of the elderly school administration of local government in Nakhon Si Thammarat, it was found that the model was appropriate, possibility, advantageous, and practical.

Keywords: The Model, Administration, Elderly School, Local Government

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งทวีปเอเชียก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วที่สุดในโลก ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มตัว อันดับสองได้แก่ประเทศเกาหลีใต้ สำหรับประเทศไทยประชากรผู้สูงอายุเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชีย (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), 2563) ระดับภาค ภาคใต้มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นอันดับสามของประเทศไทย เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.56 ในปี 2562 และอันดับหนึ่งของภาคใต้ คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.01 ในปี 2562 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกในอนาคต (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563)

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยในช่วงปี 2544 สัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว เช่นเดียวกับในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีวิสัยทัศน์ว่า “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” คือ ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี บทที่ 4 ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฯ นี้ มีการแบ่งออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ในยุทธศาสตร์ด้านนี้มีทั้งหมด 3 มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นมาตรการหนึ่งที่อยู่ ในยุทธศาสตร์ด้านนี้ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553: 1-12)

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมิสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งหมด 13 ด้าน การศึกษา ศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ในการดำเนินการตามวรรคนี้ ได้มีประกาศกำหนดให้หน่วยงาน หนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความ รับผิดชอบรวม ทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนประกอบด้วยเป็นสำคัญ (ราชกิจจานุเบกษา, 2546: 5) ได้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบ ต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ ในมาตรา 250 องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลจัดทำบริการสาธารณสุขและกิจการมการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 14, 34) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการ สาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของ ตนเอง (9) การจัดการศึกษา (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 5, 7)

การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วทำให้ตัวผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ประสบ ปัญหาทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการขาดการพัฒนาทักษะการ ดำเนินชีวิตให้มีความสุขในช่วงวัยสูงอายุ กิจกรรมหนึ่งที่เข้ามามีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา ดังกล่าว คือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาตามอัธยาศัยของผู้สูงอายุ กิจกรรมเหล่านี้มีส่วนช่วยเพิ่มพูนความรู้ และทักษะชีวิต ที่จำเป็น โดยมีวิทยากรจิตอาสาหรือหน่วยงานอื่นเกี่ยวข้อง นี่คือรูปแบบหนึ่งของกิจกรรม โรงเรียนผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาในรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อนำผลวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ ความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ให้เกิดประสพผลสำเร็จสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1 รูปแบบการวิจัย

1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ 3) ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบ นำร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ได้ นำเสนอโดยการสนทนากลุ่ม เพื่อรับข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) จำนวน 1 คน หัวหน้าหน่วยงาน (ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) จำนวน 4 คน บุคลากรผู้รับผิดชอบกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน บุคลากรภาคีเครือข่าย จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน 2) ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน บุคลากรภาคีเครือข่ายจำนวน 1 คน บุคลากรผู้รับผิดชอบกิจกรรมการจัดโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน 3) ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 2 คน ประธานชมรมผู้สูงอายุระดับตำบล จำนวน 1 คน บุคลากรผู้รับผิดชอบกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2) ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษารูปแบบ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3) ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ โดยขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยกร่าง รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ขั้นตอนการนำเสนอ จัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยดำเนินการประชุมสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะในรูปแบบร่างรูปแบบและบันทึกผลการประชุมตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช” สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

4.1 สภาพการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ

สภาพการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต โดยวิทยากร

จิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ จะมีการกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน ส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 วัน โดยสภาพการบริหาร มีขอบข่ายงาน 4 ด้าน คือ

1. ด้านกิจกรรม แบ่งออกเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน และกิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม กิจกรรมนันทนาการ ที่สำคัญเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจ

2. ด้านกรรมการ ประกอบด้วยคณะกรรมการ จำนวน 2 ชุด คือ คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการบริหาร

3. ด้านกองทุน มีมาจากหลายแหล่ง เช่น จากการเก็บเงินจากสมาชิก จากการขอรับบริจาค จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ

4. ด้านภาคีเครือข่าย มีทั้งภาคีเครือข่ายภายใน และภาคีเครือข่ายภายนอก เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, โรงพยาบาลประจำตำบล, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 การศึกษารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ

การศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบข่ายงาน 4 ด้าน

1. ด้านกิจกรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งมีการให้ความรู้ใน 3 หมวดวิชา คือ วิชาชีวิต วิชาชีพ วิชาการ 2) กิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกโรงเรียน เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะที่เกี่ยวกับ ศาสนา จิตอาสา 2. ด้านกรรมการ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายที่มาจาก ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน, หัวหน้าหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน, บุคลากรในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน, บุคลากรภาคีเครือข่าย จำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน 2) คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ, ฝ่ายอำนวยการ, ฝ่ายวิชาการ, ฝ่ายกิจกรรม, ฝ่ายพัฒนาผู้เรียน 3. ด้านกองทุน ในการจัดหากองทุน มีด้วยกัน 4 แหล่งด้วยกัน คือ 1) การสร้างกองทุนด้วยตนเอง 2) การขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานภาคธุรกิจเอกชน 3) การขอรับบริจาค 4) รายได้จาก การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ 4. ด้านภาคีเครือข่าย มี 2 ระดับ คือ 1) ภาคีเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุ 2) ภาคีเครือข่ายจากองค์กรภายนอกจากหน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานภาคเอกชน

4.3 การนำเสนอรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ

จากการนำเสนอร่างรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะ ดังนี้

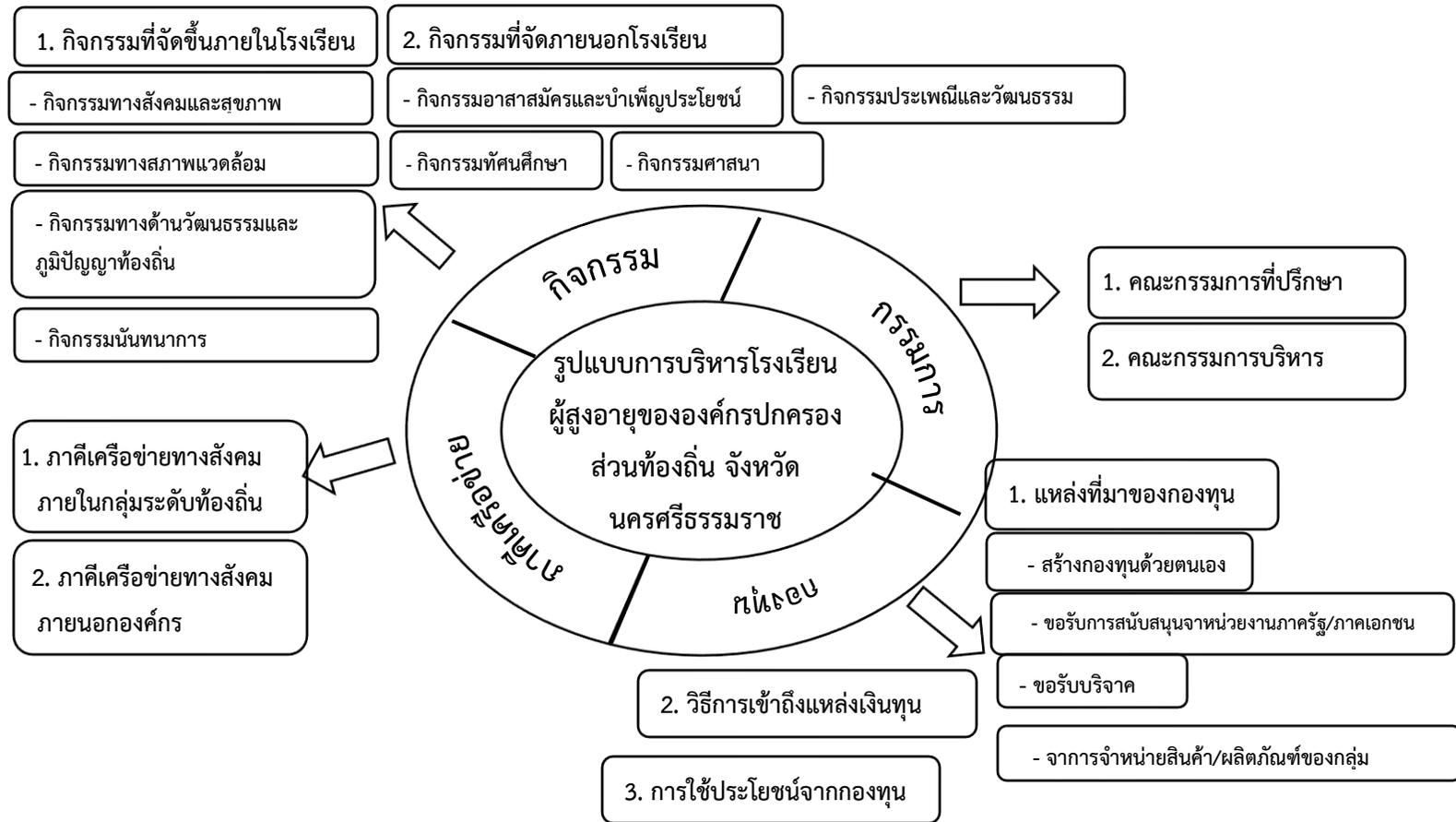
1. ด้านกิจกรรม มีด้วยกัน 2 ส่วน คือ 1) กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 หมวดวิชา คือ วิชาชีวิต วิชาชีพ วิชาการ 2) กิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกโรงเรียน เน้นกิจกรรมทางด้านจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมทางศาสนาประเพณี และ วัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมเยี่ยมเยือนเพื่อนเยี่ยมเพื่อน

2. ด้านกรรมการ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน, หัวหน้าหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน, บุคลากรในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน, บุคลากรภาคีเครือข่าย จำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน, บุคลากรที่เป็นผู้นำระดับตำบล จำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน 2) คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ, ฝ่ายอำนวยการ, ฝ่ายวิชาการ, ฝ่ายกิจกรรม, ฝ่ายพัฒนาผู้เรียน

3. ด้านกองทุน ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์จากกองทุน คือ 1) แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย การสร้างกองทุนด้วยตนเอง โดยเรียกเก็บเงินจากสมาชิก, ขอรับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ, ภาคธุรกิจเอกชน, ขอรับบริจาค, รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุ 2) วิธีการเข้าถึงแหล่งกองทุน คือ มีการจัดทำแผน การติดต่อประสานงาน รวมถึงการเขียนและการเสนอโครงการ 3) การใช้ประโยชน์จากกองทุน คือ นำไปใช้ในส่วนของ การบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ด้านภาคีเครือข่าย มี 2 ระดับ คือ 1) ภาคีเครือข่ายทางสังคมภายในระดับท้องถิ่น เช่น สมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้นำระดับตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล 2) ภาคีเครือข่ายทางสังคมภายนอกองค์กร หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด

รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

5.1 สภาพการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยวิทยากรจิตอาสา มีการกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน การบริหารประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรม 2) ด้านกรรมการ 3) ด้านกองทุน 4) ภาศึเครือข่าย ทั้งนี้ เป็นเพราะ ในการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ มีองค์ประกอบการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก ประกอบด้วย กิจกรรม กรรมการ กองทุน/งบประมาณ กลุ่ม/ภาศึเครือข่าย กติกา (คู่มือผู้สูงอายุ, 2559) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวรมน เหลืองสังวาล และคณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบางระกำ ประกอบด้วย หน่วยงานที่มีส่วนร่วม บุคลากรที่ปฏิบัติงาน การประสานงาน งบประมาณ

5.2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหาร 4 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งมีการให้ความรู้ใน 3 หมวดวิชา คือ วิชาชีวิต วิชาชีพ วิชาการ, กิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกโรงเรียน ควรเป็นกิจกรรมทางด้าน ศาสนา จิตอาสา ทักษะศึกษา 2) ด้านกรรมการ มีคณะกรรมการจำนวน 2 ส่วนคือ คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน หัวหน้าหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน บุคลากรในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน บุคลากรภาศึเครือข่าย จำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน, คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านกองทุน มาจาก 4 แหล่งด้วยกัน คือ การสร้างกองทุนด้วยตนเอง การขอรับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานภาคเอกชน การขอรับบริจาค รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุ 4) ด้านภาศึเครือข่าย มี 2 ระดับ คือ 1) ภาศึเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่ม โรงเรียนผู้สูงอายุ 2) ภาศึเครือข่ายจากองค์กรภายนอก จากหน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานภาคเอกชน ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (คู่มือผู้สูงอายุ, 2559) ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้อยู่มีรายละเอียดการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

ด้วยหลัก 5 ก คือ กิจกรรม กรรมการ กองทุน กลุ่ม/ภาคีเครือข่าย และมีกรอบหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา คือ วิชาชีวิต วิชาชีพ วิชาการ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท บริบูรณ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ผู้นำ เป้าหมาย กิจกรรม มีส่วนร่วม ภาคีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง การเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนุนเสริม

5.3 เสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารมี 4 ด้าน 1) ด้านกิจกรรม มี 2 ส่วน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน และกิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกโรงเรียน 2) ด้านกรรมการ มี 2 ส่วน คือ คณะกรรมการที่ปรึกษา, คณะกรรมการบริหาร 3) ด้านกองทุน มีแหล่งที่มาของกองทุน วิธีการเข้าถึงแหล่งกองทุน และการใช้ประโยชน์จากกองทุน 4) ด้านภาคีเครือข่าย มี 2 ระดับ คือ ภาคีเครือข่ายทางสังคมภายในในระดับท้องถิ่น ภาคีเครือข่ายทางสังคมภายนอกองค์กร ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุมีรูปแบบที่จะต้องประกอบด้วยการทำกิจกรรม กองทุน กรรมการในการบริหารจัดการโดยมีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อน คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีรายละเอียดการบริหารจัดการประกอบ แผน/กิจกรรม คณะกรรมการดำเนินงาน เครือข่าย โดยทุกภาคส่วน “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง” และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี (คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ, 2559) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ การถอดบทเรียน ชุมชนปฏิบัติการ (Cop, Community of Practice) ของดลนภา หงส์ทองและคณะ (2563) ในเรื่อง การจัดการความรู้การพัฒนาความเข้มแข็งโรงเรียนผู้สูงอายุวัดร่องห้า ผลการถอดบทเรียนพบว่า โครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) ที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ 2) ครูใหญ่ หรือประธาน หรือผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ 3) คณะกรรมการ 4) ทีมวิทยากรจิตอาสา และการบริหารจัดการตามหลัก 5 ก ประกอบด้วย 1) กลุ่ม 2) กรรมการ 3) กติกา 4) กิจกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของโรวีนา แมคคีนและแอบบอท แชมป์แมน (Rowena Mackean and Abbott Chapman) (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกิจกรรมยามว่างของผู้สูงอายุเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมยามว่างเป็นกิจกรรมที่ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสนใจ การเป็นอาสาสมัคร ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุข ทำให้ได้ทั้งทักษะ ทศนคติ และกลยุทธ์ในการจัดการกับชีวิตเพื่อให้

มีคุณภาพชีวิตที่ดี 5) กองทุน การขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างมั่นคงต้องเรียนรู้วิธีการหา
งบประมาณเข้ากองทุนโรงเรียนผู้สูงอายุ

6. ข้อเสนอแนะการวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวทางการดำเนินงาน
โรงเรียนผู้สูงอายุที่ชัดเจน
2. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำหลักสูตรการบริหารโรงเรียน
ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ

6.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุใน
โรงเรียนผู้สูงอายุแบบเชิงรุก คือมีการจัดกิจกรรมถึงบ้านเพื่อให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วม และ
เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนิน
กิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีความสอดคล้องกับ
แผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุในโรงเรียน
ผู้สูงอายุ โดยเน้นกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมทางด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมพัฒนา
คุณภาพชีวิต ด้านหลักโภชนาการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีชีวิตและสุขภาพที่แข็งแรง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม
โรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาหรือปรับปรุงปรับใช้ในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียน
ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช”
2. ควรมีการศึกษาวิจัย “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุก่อนและหลัง การเข้า
ร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ”
3. ควรมีการศึกษาวิจัย “รูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคใต้”

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. **คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ**. <http://www.dop.go.th/th/knownow/5/24> (29 กรกฎาคม 2563).
- กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). **คู่มือผู้สูงอายุ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. **สถิติจำนวนผู้สูงอายุ**. <http://www.dop.go.th/th/knownow/side/1/1/275>. (29 กรกฎาคม 2563).
- กัมปนาท บริบูรณ์. (2562). แนวทางการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน. **วารสารรามคำแหง**, 1(1), 44.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552**. โรงพิมพ์เพ็ญวานิชย์, ดลนภา หงส์ทอง และคณะ. **การจัดการความรู้การพัฒนาความเข้มแข็งโรงเรียนผู้สูงอายุ วัดร่องห้า**. http://www.bcnpy.ac.th/bcnpy/images/files/km/teacher-aug59/revised_16-8-59. (23 ธันวาคม 2563).
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). **พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546**. _____ . (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560**. _____ . (2542). **พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**.
- วรมน เหลืองสังวาล และคณะ. (2562). แนวทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. **รายงานการวิจัย**. คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). **ประชากรสูงวัยและแนวโน้มในอนาคต**. <https://intelligence.businesseventsthailand.com/th/insight/aging-trends-01-th> (29 กรกฎาคม 2563).
- Rowena Mackean and Abbott Chapman. (2011). Leisure activities as a source of informal learning for older people the role of community-based organisations. **Australian Journal of Adult Learning**, 51(2), 51.